

Hankintalain muutosten edellyttämät toimenpiteet

KH 07.09.2026 § 138
231/00.01.00/2026

Hankintalain muutokset tulivat voimaan 18.6.2026. Muutosten myötä hankintoja voi tehdä osakeyhtiömuotoisista sidosyksiköistä kilpailuttamatta vain, jos hankintayksikön omistusosuus sidosyksiköstä on vähintään kymmenen prosenttia. Sidosyksiköiden omistusosuusvaatimusta aletaan soveltaa 1.7.2027 alkaen, joten olemassa olevia sidosyksiköitä voidaan hyödyntää omistusosuudesta riippumatta 30.6.2027 asti. Hankintayksiköiden on irtisanottava ennen lain voimaantuloa tehdyt sopimukset päättymään viimeistään 30.6.2027.

Jos sidosyksikön kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä, voidaan yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä sopimus kuitenkin irtisanoa päättymään viimeistään 30.6.2030. Tällaisista sopimuksista on ilmoitettava Valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026. Muutoksen johdosta Tuusniemen kunnan on arvioitava nykyiset sidosyksikköhankeintansa sekä valmistettava korvaavat järjestämistavat niiden palvelujen osalta, joita ei voida jatkossa hankkia nykyisellä tavalla. Muutos on kunnan kannalta merkittävä erityisesti palkka- ja taloushallintopalvelujen, ICT-palvelujen, työterveyspalvelujen ja tekstiilihuoltopalvelujen osalta.

Hankintalain yhteydessä säädettiin vesihuoltolakiin lähinnä jätevesihuollon sidosyksiköitä koskeva poikkeus vaatimuksesta. Jätehuoltoa koskevaa poikkeusta ei säädetty, vaan jätealan vähimmäisomistuspoikkeuksesta säättäminen jätettiin jätelain muutoksen yhteydessä tehtäväksi. Tarkoitus olisi, että jätealan vähimmäisomistuspoikkeuksesta säädettäisiin vielä ennen hallituskauden päättymistä.

Jätelain muutosesitys on vastikään ollut lausunnoilla, ja kokonaisuus vasta odottaa poliittisia linjauksia. Mikäli poikkeuksen säättäminen jostakin syystä viivästyisi tai estyisi, tarkoittaisi se sitä, että kunta, joka omistaa jäteyhtiöstä alle 10 prosenttia, ei voisi käyttää sidosyksikkönsä palvelua enää vuoden siirtymäajan, eli 30.6.2027, jälkeen. Täten myös jätehuoltopalvelujen osalta on syytä arvioida ja linjata pidemmän siirtymäajan ilmoitustarve.

Tuusniemen kunnan tarkoituksena ei ole säilyttää nykyisiä järjestelyjä pysyvästi, vaan siirtymäaikaa tarvitaan korvaavien palvelujen järjestämistapojen hallittuun valmisteluun ja käyttöönottoon.

Palkka- ja taloushallinnon palvelut

Tuusniemen kunnalle palkka- ja taloushallinnon palvelut tuottaa tällä hetkellä Monetra Pohjois-Savo Oy. Monetra Pohjois-Savo Oy on julkisomisteinen inhouse -yhtiö, joka kuuluu Monetra -konserniin. Kunnan omistusosuus palveluntuottajasta ei täytä hankintalakiin kirjattua 10 %:n vähimmäisomistusvaatimusta. Tuusniemen kunta on mukana ehdollisesti Monetra Oy:n vetämässä palkka- ja taloushallintopalvelujen kilpailutusprosessissa. Prosessi on valmisteluvaiheessa. Ottaen huomioon prosessin vaativuus ja ajallinen kesto ja kunnan ohuet resurssit osaltaan

muutosprosessin läpivientiin, ei lakisääteinen siirtymäaika ilman jatkoajan käyttämistä ole riittävä.

ICT-palvelut

Kunnan ICT-palvelut tuottaa kokonaispalveluna Tiera Oy. Tiera Oy on julkisomisteinen inhouse -yhtiö, jonka omistus Tuusniemen kunnan osalta jää alle 10 %:n. Kunnalla on vielä meneillään palvelusopimuksen kiinteä voimassaoloaika, mikä päättyy 31.12.2029, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana 12 kuukauden irtisanomisajalla. Kunnalla on vaatimaan muutosprosessiin ohuet resurssit ja rajallinen osaaminen. Lisäksi sopimuksen ennen aikainen päättäminen aiheuttaisi pienelle kunnalle merkittävät sanktiot. Edellinen palveluntuottajan vaihdosprosessi kesti kaiken kaikkiaan noin 1,5 vuotta. Näillä perusteilla kunnan on tarpeen ilmoittaa näiden palvelujen osalta lakisääteistä minimiä pidemmästä siirtymäajan tarpeesta.

Työterveyshuollon palvelut

Työterveyshuollon palvelut Tuusniemen kunnalle tuottaa Järviseudun Työterveys Oy. Järviseudun Työterveys Oy on julkisomisteinen inhouse -yhtiö, jonka omistusosuus jää Tuusniemen kunnalla alle 10 %:n. Yhtiö tarjoaa säännöllisesti palvelujaan myös lähipalveluna Tuusniemellä, mikä on henkilöstön hyvinvoinnin ja saavutettavuuden näkökulmasta erittäin tärkeää. Tuusniemen kunnan alueella tai lähistöllä on heikosti tarjolla vaihtoehtoja työterveyshuollon palveluna. Toimivien työterveyshuollon palvelujen tärkeyttä korostaa myös kunnan alueella olevat heikot HVA:n tarjoamat terveystyökalut. Yksityisiä terveydenhuollon palveluja kunnassa ei ole saatavilla. Henkilöstön työterveyshuollon saatavuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa vaatii varautumista useaan kilpailutuskierrokseen, jotta hankintalain mukainen tarjouskierros saadaan hyväksyttävästi toteutettua ja työterveyshuollon jatkuvuus turvattua ilman häiriöitä.

Tekstiilihuollon palvelut

Tekstiilihuollon palvelut kunnalle tuottaa Sakupe Oy. Sakupe Oy on julkisomisteinen inhouse -yhtiö, josta Tuusniemen kunnan omistusosuus on alle 10 %. Paikkakunnalla tei sen välittömässä läheisyydessä ei ole tällä hetkellä toimivaa tekstiilihuollon markkinaa. Lyhyt siirtymäaika aiheuttaa kohtuuttoman suuren riskin siitä, että kunnan tekstiilihuollon palveluihin tulisi häiriö. Kunta tulee kilpailuttamaan tekstiilihuollon palvelunsa, mutta lakisääteinen minimisiirtymäaika on liian lyhyt.

Jätehuoltopalvelut

Tuusniemen kunnan alueellisesta jätehuollosta vastaa Jätekuukko Oy. Yhtiö on julkisomisteinen inhouse -yhtiö, josta Tuusniemen kunta omistaa alle 10 %. Kuntaliitto suosittelee jätehuollon osalta tekemään valtiokonttorille ilmoituksen pidemmän siirtymäajan käyttämisestä, mikäli sille on perusteita.

Tuusniemen kunnan on perusteltua ilmoittaa valtiokonttorille myös jätehuoltopalvelujen osalta siirtymäajan tarpeesta 30.6.2030 saakka. Perusteluina ovat jätelain muutoksen vireilläolo ja sen voimaantulon aikatauluun liittyvät epävarmuudet. Jätekuukko Oy:n toiminta-alue on usean maakunnan kokoinen, joten pienen kunnan jätehuollon järjestäminen lyhyemmän siirtymäajan puitteissa ei välttämättä ole realistista ja

aiheuttaisi myös suuren riskin niin jätehuoltopalvelujen häiriöttömän jatkuvuuden ja talouden suhteen.

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047

Kj:n päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. merkitä tiedoksi hankintalain muutosten vaikutukset Tuusniemen kunnan nykyisiin sidosyksikköhankintoihin
2. valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään edellä esittelytekstissä selostettujen palvelujen osalta ilmoituksen Valtiokonttorille siirtymäajan tarpeesta 30.6.2030 saakka
3. valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tarkentamaan ja täydentämään edellä esittelytekstissä selostettuja perusteluja tarvittaessa Valtiokonttorille ja KKV:lle
4. valtuuttaa kunnanjohtajan käymään neuvotteluja edellä mainittujen palvelukokonaisuuksien tuottamisvaihtoehdoista ja killpailutuksista

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.